

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 25 lipca 2022 r.

BADK.DPK.133.99.2022

P10-46/22	Data wpływu petycji 23 czerwca 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 25 lipca 2022 r.

KODEKS WYKROCZEŃ

TEMAT

**UREGULOWANIE CZYNU OSZUSTWA DO WYSOKOŚCI 500 ZŁ,
NA WZÓR REGULACJI WYKROCZENIA KRADZIEŻY
DO WYSOKOŚCI 500 ZŁ**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Bogdan Gasiński.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą uregulowania w ustawie z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń czynu oszustwa do wysokości 500 zł, na wzór regulacji wykroczenia kradzieży do wysokości 500 zł.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wskazał, że „obecnie sprawca, który kradnie np. telefon o wartości do 500 zł podlega karze na podstawie ustawy Kodeks wykroczeń. Jeśli zaś sprawca ten sam telefon uzyska poprzez niekorzystne rozporządzenie mieniem do kwoty 500 zł jest ścigany na podstawie art. 286 ustawy Kodeks karny i grozi mu do 8 lat więzienia”.

W ocenie autora petycji, oszustwo do wysokości 500 zł powinno być ścigane na podstawie ustawy Kodeks wykroczeń, bo sądy dowolnie interpretują przypadek mniejszej wagi i kwestię szkodliwości.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138) w **art. 286** stanowi, że kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (§ 1). Tej samej karze podlega, kto żąda korzyści majątkowej w zamian za zwrot bezprawnie zabranej rzeczy (§ 2). W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (§ 3).

Jeżeli czyn określony w § 1-3 popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego (§ 4).

W art. 278 Kodeks karny stanowi, że kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 (§ 1). Tej samej karze podlega, kto bez zgody osoby uprawnionej uzyskuje cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (§ 2). W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (§ 3). Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego (§ 4). Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego (§ 5).

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008 ze zm.), dalej „K.w.”, w **art. 119** stanowi, że kto kradnie lub przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą, jeżeli jej wartość nie przekracza 500 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny (§ 1). Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne (§ 2). Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 dopuścił się go na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego (§ 3). W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1, można orzec obowiązek zapłaty równowartości ukradzionego lub przywłaszczonego mienia, jeżeli szkoda nie została naprawiona (§ 4).

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Kodeks karny w art. 286 § 3 określa podstawę łagodniejszego wymiaru kary przyjmującą postać wypadku mniejszej wagi. Ze względu na umieszczenie tego przepisu pod opisem dwóch typów oszustwa określonych w art. 286 § 1 i 2 należy przyjąć, że regulacja dotycząca wypadku mniejszej wagi odnosi się do obu poprzedzających go odmian oszustwa.

Istota wypadku mniejszej wagi sprowadza się do stwierdzenia, że obejmuje on przypadki realizacji znamion opisanych w typie podstawowym, które nastąpiły w okolicznościach przedmiotowo-podmiotowych wskazujących, że czyn sprawcy nie jest na tyle niebezpieczny dla społeczeństwa i porządku prawnego, aby uzasadniało to stosowanie zwykłej, przewidzianej w zrealizowanym przez niego typie przestępnym sankcji karnej. Wypadek mniejszej wagi przestępstw określonych w art. 286 § 1 i 2 zagrożony jest karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 2 lat.

Zgodnie z dyspozycją art. 59, w przypadku przypisania sprawcy wypadku mniejszej wagi, gdy społeczna szkodliwość popełnionego przez sprawcę czynu nie jest znaczna, sąd może, uznając, że w ten sposób spełnione zostaną cele kary, odstąpić od wymierzenia kary, orzekając jednocześnie środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny.

W wypadku mniejszej wagi, podobnie jak w odniesieniu do obu odmian typu oszustwa opisanych w art. 286 § 1 i 2, w przypadku złożenia wniosku przez pokrzywdzonego lub inną uprawnioną osobę sąd jest zobligowany do orzeczenia obowiązku naprawienia w całości albo w części wyrządzonej przestępstwem szkody. Przypisując sprawcy wypadek mniejszej wagi, skazując sprawcę na karę pozbawienia wolności, sąd może zgodnie z brzmieniem art. 33 § 2 orzec obok tej kary grzywnę. Możliwe jest zastosowanie warunkowego umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 66. Możliwe jest zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary, a nawet odstąpienia

od jej wymierzenia, jeśli spełnione są przesłanki określone w art. 295 § 1, lub nadzwyczajne złagodzenie kary, w razie spełnienia przesłanek z art. 295 § 2¹.

Sąd Najwyższy wypowiedział się w postanowieniu z dnia 7 czerwca 2017 r. w sprawie III KK 118/17, na temat przypadku mniejszej wagi, zauważając, że o uznaniu konkretnego czynu zabronionego za wypadek mniejszej wagi decyduje całościowa ocena jego społecznej szkodliwości, jako zmniejszonej do stopnia uzasadniającego wymierzenie kary według skali zagrożenia ustawowego przewidzianego w przepisie wyodrębniającym wypadek mniejszej wagi, w kategorii przestępstw określonego typu. Na ocenie tej ważą przesłanki dotyczące zarówno przedmiotowej, jak i podmiotowej strony czynu².

INFORMACJE DODATKOWE:

Art. 119 § 1 Kodeksu wykroczeń, który reguluje czyn kradzieży do wysokości 500 złotych, nie jest jedynym przypadkiem występowania konstrukcji w ramach której ustawodawca uzależnia stosowanie zasad odpowiedzialności za przestępstwo albo za wykroczenie od wartości mienia będącego przedmiotem czynności wykonawczej.

W Kodeksie wykroczeń przewidziano następujące typy wykroczeń, które mają swoje odpowiedniki w Kodeksie karnym:

- art. 120 § 1 stanowi, że kto w celu przywłaszczenia dopuszcza się wyrębu drzewa w lesie albo kradnie lub przywłaszcza sobie z lasu drzewo wyrąbane lub powalone, jeżeli wartość drzewa nie przekracza 500 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny,

- art. 122 stanowi, że kto nabywa mienie, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży lub z przywłaszczenia, lub pomaga do jego zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga do jego ukrycia, jeżeli wartość mienia nie przekracza 500 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny,

- art. 124 § 1 stanowi, że kto cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza 500 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

¹ Wróbel Włodzimierz (red.), Zoll Andrzej (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Tom III. Komentarz, WKP 2022.

² http://www.sn.pl/orzecznictwo/SitePages/Baza_orzeczen.aspx?ItemSID=25580-57a0abe2-a73c-441d-9691-b79a0c36be5c&ListName=Orzeczenia3

Autor petycji jako wzorzec dla swojego wniosku wskazał czyn kradzieży do 500 zł.

„O tym, czy konkretne działanie sprawcy kradzieży wyczerpuje ustawowe znamiona wykroczenia, czy też stanowi przestępstwo, decyduje łączna wartość mienia zagarniętego przez sprawcę w ramach jednego czynu, a nie wartość poszczególnych jednostkowych składników tego mienia. Skoro bowiem jeden czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo (...), a więc jest niepodzielny, to tym samym brak podstaw do wyodrębniania z niego jednostkowych czynności wykonawczych, polegających na kradzieży poszczególnych przedmiotów i odrębnego osądu tych czynności” - wyrok SN z 26 czerwca 1987 r., WRN 15/87, OSNKW 1988, nr 1, poz. 7³.

OPRACOWAŁA

Joanna Maria Leśniarek

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

---

³ Mozgawa Marek (red.), Kodeks wykroczeń. Komentarz, wyd. II, LEX 2009.